



## ŠALČININKŲ JAUNIMO POLITIKOS STIPRINIMAS, BENDRADARBIAUJANT SU TRAKŲ RAJONO SAVIVALDYBE

Šalčininkų rajono savivaldybė regioninės jaunimo politikos srityje yra viena iš mažiau efektyviai jaunimo teisių apsaugos funkciją įgyvendinančių savivaldybių Lietuvoje. Šioje savivaldybėje 2016 m. buvo tik laikinai jaunimo reikalų koordinatoriaus (JRK) pareigas einantis asmuo, o vėliau – ši pareigybė išvis neužimta. Nesant JRK, regioninė jaunimo politika yra įgyvendinama tik iš savivaldybės jaunimo reikalų tarybos (SJRT), jaunimo garantijų iniciatyvos (JGI) ir jaunimo darbo centro pusės, į procesus įtraukiant Šalčininkų savivaldybės teritorijoje užregistruotas 11 jaunimo organizacijų, 9 neformalias jaunimo grupes, neaktyvius jaunos žmones, Baltosios Vokės atviros jaunimo erdvės veikloje dalyvaujančius asmenis.

Siekiant stiprinti regioninę jaunimo politiką Šalčininkų rajono savivaldybė yra skatinama pradėti ilgalaikį tarpinstitucinį bendradarbiavimą su Trakų rajono savivaldybe, perimant gerąsias praktikas ir įgyvendinant bendrus projektus. Šia iniciatyva taip pat prisidedama prie Pietryčių Lietuvos socialinės ir kultūrinės integracijos.

Trakų rajono savivaldybė bendradarbiavimo procesui pasirinkta ne veltui, o dėl panašaus gyventojų ir jaunimo skaičius (Trakuose 32305 gyventojų, 6891 jaunimo; Šalčininkuose 33020 gyventojų, 6708 jaunimo), geografinės padėties, nedidelio atstumo nuo Vilniaus ir šių aplinkybių lemiamų pasekmių jaunimo situacijai. Abiejose savivaldybėse nėra regioninių jaunimo organizacijų tarybų, tad jaunimo organizacijos įtraukiamos į jaunimo politikos sprendimų priėmimą kitais būdais. Trakų savivaldybėje yra 2 atviri jaunimo centrai (AJC) ir 3 atviros jaunimo erdvės (AJE), o Šalčininkų – tik 1 AJE, kuri vykdo pramogų centro veiklą.

Trakų rajono savivaldybėje jaunimo politika yra aktyviai vystoma ir įgyvendinama, rašomi įvairūs projektai, aktyviai vystomas bendradarbiavimas tarp skirtingų žinybų ir sektorių, susijusių su jaunimo politika, vyksta išvažiuojamieji SJRT posėdžiai, aktyvus JGI įgyvendinimas. Skatinant savivaldybių bendradarbiavimą, Trakų rajono savivaldybė sutiko perduoti gerąsias patirtis Šalčininkų rajono savivaldybei. Savivaldybių bendradarbiavimas yra rekomenduojamas vystyti įvairiais lygiais: tarp JRK (kai Šalčininkuose bus užimtas etatas), SJRT, jaunimo organizacijų, savivaldybių merų, moksleivių savivaldų ir kitų galimų institucijų ar asmenų, susijusių su jaunimo politika.

Šiose rekomendacijose **pateikiamos Šalčininkų jaunimo politikos sritys, kurias patariama stiprinti bei būdai, kuriais Trakų rajono savivaldybė galėtų bendradarbiauti**, perduoti gerąsias patirtis ar vystyti bendrą veiklą regioninės jaunimo politikos srityje.

### 1. JAUNIMO POLITIKOS PLANAVIMAS, ĮGYVENDINIMAS SAVIVALDYBĖJE

Šalčininkų rajono savivaldybėje šiuo metu nėra JRK, jaunimo problemoms nėra skiriama pakankamai dėmesio. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (SADM) finansuoja JRK pareigybę ir jaunimo teisių apsaugos funkciją, tad savivaldybės privalo užtikrinti sąlygas šios funkcijos įgyvendinimui. Skatinama jaunimo politiką pripažinti savivaldybei svarbia sritimi, atsakingai atitikti valstybės perduotas savivaldybėms jaunimo teisių apsaugos funkcijos reikalavimus ir siekti kokybiškų rezultatų.

***Bendradarbiaujant su Trakų rajono savivaldybe rekomenduojama:***

- ***Būtina surengti konkursą JRK pareigoms užimti ir atrinkti tinkamą kandidatą. Rekomenduojama remtis Trakų JRK išvalgomis apie šiai pareigybei reikalingas profesines bei asmenines savybes ir kompetencijas.***
- ***Surengti pažintinius vizitus į abi savivaldybes, siekiant iš arti susipažinti su specifine jaunimo politikos situacija.***
- ***Į pažintinius susitikimus įtraukti savivaldybių merus, JRK, SJRT narius, jaunimo organizacijų, JGI atstovus, darbuotojus, dirbančius su jaunimui AJE arba AJC, moksleivių savivaldų atstovus bei jų kuratorius.***
- ***Identifikuoti dvi-tris jaunimo politikos praktikas, kurias Trakų savivaldybė norėtų perduoti, o Šalčininkų savivaldybė norėtų perimti jaunimo politikos srityje.***
- ***Jaunimo politikos prioritetus ir strateginį planavimą rengti kartu su savivaldybės meru ir administracijos direktoriumi, siekiant, kad jaunimo politika būtų pripažinta visai savivaldybei svarbia sritimi.***
- ***Palaiykite ir stiprinti SJRT veiklą bei užtikrinti, kad jos veikla būtų orientuota į konstruktyvų ir reikalingą darbą, o ne tik formalų funkcijų atlikimą.***

## **2. STRUKTŪRINIS DIALOGAS IR TARPŽINYBINIS BENDRADARBIAVIMAS.**

Įtraukti jaunimą į sprendimų priėmimą, konsultuotis su jaunimu bei jaunimo organizacijomis dėl jų problemų sprendimo yra vienas iš esminių jaunimo politikos principų. Šalčininkuose veikia SJRT, tačiau jaunimas nėra įtraukiamas į kitų komitetų ar darbo grupių, susijusių su jaunimu, darbą. Bendradarbiavimas tarp asmenų, atsakingų už jaunimo politikos įgyvendinimą savivaldybėje, paties jaunimo, mokyklų, nevyriausybinių organizacijų, verslo atstovų – yra svarbus koordinacinis jaunimo politikos savivaldybėje uždavinys.

***Bendradarbiaujant su Trakų rajono savivaldybe rekomenduojama:***

- ***Kartu parengti projektą ir dalyvauti Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūros finansuojamame projekte dėl struktūrinio dialogo stiprinimo.***
- ***Įtraukti jaunimą ne tik į SJRT, bet ir į kitų su jaunimu susijusių komitetų, darbo grupių veiklą savivaldybėje.***
- ***Šalčininkų SJRT vykdyti daugiau konsultacijų su jaunimo srities praktikais: socialiniais darbuotojais, mokytojais, neformaliojo ugdymo, neformaliojo švietimo ir nevyriausybinių organizacijų atstovais, siekiant geriau suprasti jaunimo poreikius regione ir skleisti jiems informaciją apie jaunimo politikos teikiamas galimybes.***
- ***Perimti Trakų rajono patirtį apie tarpžinybinį bendradarbiavimą, įtraukiant šiuos klausimus: kokios institucijos ir asmenys yra įtraukiami į jaunimo politikos įgyvendinimą savivaldybėje, kokiais būdais yra organizuojamas bendradarbiavimas, kaip pasiekiami bendri ir atskiri interesai, kokios pagrindinės bendradarbiavimo sritys ir veiklos.***
- ***Perimti socialinių tinklų panaudojimo tarpžinybiniam bendradarbiavimui vystyti praktiką iš Trakų rajono savivaldybės. Trakuose Facebook puslapis yra administruojamas JRK, tačiau informaciją ten skelbti gali visas jaunimas ar su jaunimu dirbančios įstaigos, organizacijos.***

- **Informaciją** apie jaunimui skirtą veiklą, konkursus, jaunimo organizacijas, renginius, AJE veiklą **skelbti per Tamo arba manodienynas.lt**, bendradarbiaujant su savivaldybėje veikiančiomis mokyklomis.

### 3. SOCIALINĖ APLINKA. DARBAS SU JAUNIMU.

Šiuo metu Šalčininkų rajone veikia viena AJE Baltojoje Vokėje, planuojama atidaryti – Pabarėje.

Atviro darbo su jaunimu tikslas – suteikti visiems jauniems žmonėms, nepriklausomai nuo jų socialinės padėties, saugiai ir turiningai leisti laisvalaikį, užsiimti juos dominančia veikla, padedant jaunimo darbuotojams – spręsti išskylančius sunkumus. AJE kiekvieną savaitę galėtų būti organizuojami įvairūs užsiėmimai, didinamas jaunų žmonių įsitraukimas į vietos bendruomenę, ugdomos asmeninės ir socialinės kompetencijos.

#### ***Bendradarbiaujant su Trakų rajono savivaldybe rekomenduojama:***

- **Išsiaiškinti, prie kokios institucijos ar įstaigos Šalčininkuose būtų galima įsteigti AJE.** Rekomenduojama apsvarstyti Šalčininkų rajono savivaldybės kultūros centrą ar jo padalinius seniūnijose, daugiafunkcinius centrus, Stanislovo Moniuškos meno mokyklą ir kitus variantus.
- **Numatyti pakankamai lėšų savivaldybės biudžete jaunimo darbuotojo darbo užmokesčiui,** AJE patalpų išlaikymui ir veikloms arba atrasti rėmėjų arba projektinį finansavimą šioms išlaidoms padengti. Darbas su jaunimu neabejotinai reikalauja žmogiškųjų resursų, tad svarbu naujai atsiderančioje AJE turėti jaunimo darbuotoją, kuris galėtų būti arba finansuojamas savivaldybės, taip pat teikiant paraiškas į Jaunimo reikalų departamento (JRD) skelbiamus AJE veiklos finansavimo konkursus. Jaunimo darbuotojui turėtų būti skirtas bent 1 etatas (gali būti padalintas keliems žmonėms, siekiant burti darbuotojų komandą) patogiomis jaunimui valandomis, po mokyklos, po darbo (pvz. 15–20 val.), taip pat jis turėtų būti įtrauktas į SJRT veiklą ir tarpžinybinį bendradarbiavimo tinklą savivaldybėje. Šis jaunimo darbuotojas galėtų būti apmokomas tiek JRD mokymuose, tiek apsilankant Trakų AJC.
- **Įvykdyti jaunimo grupių iš Šalčininkų vizitus į Trakų AJC,** siekiant gyvai apžiūrėti AJC ir AJE, perimti patirtį iš jaunimo darbuotojų dėl praktinių veiklų organizavimo vykdant atvirą darbą su jaunimu.
- **Suburti kompetentingų darbuotojų,** dirbančių su jaunimu, ir aktyvių savanorių komandą. Kviesti neformalaus ugdymo paslaugas jaunimui teikiančias įstaigas, nevyriausybinės ir jaunimo organizacijas prisidėti prie AJE steigimo ir veiklos.
- **Įsteigti AJE Šalčininkuose,** stiprinti darbą su jaunimu, o vėliau svarstyti mobilaus darbo su jaunimu galimybes. Tikslinė auditorija rekomenduojama įvardinti 14–20 m. jaunas žmones. Šioje erdvėje galėtų dirbti ir JGI koordinatorius.

### 4. ŠVIETIMAS. MOKSLEIVIŲ SAVIVALDOS AKTYVINIMAS.

Moksleivių savivaldų aktyvinimo ir moksleivių įsitraukimo į demokratinius procesus mokyklose stiprinimas – esminė sąlyga, siekiant suaktyvinti rajono jaunų žmonių socialinį, pilietinį, visuomeninį aktyvumą nuo ankstyvo amžiaus.

Neseniai Švietimo ir mokslo ministerija patvirtino [rekomendacijas dėl mokinių savivaldos stiprinimo](#), todėl rekomenduojama būtų bendradarbiaujant su savivaldybės Švietimo ir sporto skyriumi, stiprinti savivaldų vaidmenį mokyklose. Stiprios savivaldos mokyklose galėtų bendradarbiauti tarpusavyje, vykdyti bendrus projektus, įsitraukti į nacionalinės Lietuvos moksleivių sąjungos veiklą, SJRT veiklą, lengviau atrasti jaunimo organizacijas ir į jaunimą orientuotas veiklas.

***Bendradarbiaujant su Trakų rajono savivaldybe rekomenduojama:***

- ***Informuoti visus moksleivių savivaldų koordinatorius apie jaunimo politikos teikiamas galimybes vykdyti jaunimo veiklą savivaldybės, o ne tik mokyklos mastu, „Jaunimo programą“, nacionalinius jaunimo politikos konkursus, neformalų dalyvavimą SJRT veikloje, kai įsikurs – AJE veikloje.***
- ***Perimti Trakų patirtį dėl išvažiuojamųjų SJRT vizitų, į visas rajono mokyklas įtraukiant jaunimo organizacijas, savanorius priimančias organizacijas, JGI koordinatorius, rengiant interaktyvius susitikimus, supažindinant moksleivių savivaldas ir atskiras klases su jaunimo politikos teikiamomis galimybėmis.***
- ***Bendradarbiaujant su švietimo skyriumi, parengti visų rajono mokyklų lankymo planą ir numatyti šių susitikimų eigą.***
- ***Inicijuoti Lietuvos moksleivių sąjungos, vienijančios moksleivių savivaldas nacionaliniu mastu, filialo atidarymą Šalčininkuose.***
- ***Paskatinti moksleivių savivaldas rengti projektus savivaldybės finansuojamai „Jaunimo programai“, buriantis į jaunimo organizaciją arba teikiant paraišką mokyklų vardu.***

## 5. JAUNIMO ORGANIZACIJŲ AKTYVINIMAS.

Nors Šalčininkų rajone yra užregistruota 11 jaunimo organizacijų ir 9 neformalios jaunimo grupės, ne visos jos yra aktyvios ir veiklios jaunimo politikos kontekste. Būtų naudinga pristatyti Šalčininkų rajono jaunimui, kokios išvis Lietuvoje yra nacionalinės jaunimo organizacijos su regioniniais padaliniais ir parodyti jaunimui jaunimo organizacijų naudą, paskatinti prie jų prisijungti arba kurti savo organizacijas.

***Bendradarbiaujant su Trakų rajono savivaldybe rekomenduojama:***

- ***Surengti nacionalinių jaunimo organizacijų mugę Trakų ir Šalčininkų rajono jaunimui, siekiant juos supažindinti su visomis 22 nacionalinėmis jaunimo organizacijomis, prie jų prisijungti arba suprasti, kaip steigti ir organizuoti darbą jaunimo organizacijose. Tikslas – padidinti jaunimo organizacijų skaičių bei aktyvumą abiejose savivaldybėse.***
- ***Supažindinti Trakų ir Šalčininkų jaunimo organizacijų atstovus, inicijuoti bei remti bendrus jų projektus.***
- ***Palaikyti ryšius su jau dabar esančiomis jaunimo organizacijomis, neformaliomis jaunimo grupėmis, nuolat jas informuoti apie finansavimo, veiklos, nacionalinių jaunimo politikos renginių galimybes, skatinti naujų jaunimo organizacijų kūrimąsi.***
- ***Paskatinti jaunimo organizacijas ir neformalias jaunimo grupes iniciatyviai rengti projektus savivaldybės finansuojamai „Jaunimo programai“ bei nacionaliniams konkursams, tokiems kaip „Jaunimo iniciatyvų projektų 2017 metais konkursas“, „Tarpinstitucinio bendradarbiavimo jaunimo srityje projektų finansavimo 2017 metais konkursas“ bei JRD organizuojami konkursai.***

## 6. PROFESINIO ORIENTAVIMO PLĖTRA. VERSLUMO SKATINIMAS.

Šalčininkuose buvo vykdyta tokių projektų kaip supažindinimas su valstybės tarnyba, organizuojama jaunimo vasaros akademija, tačiau tai – vienkartiniai renginiai. Siūloma atrasti priimtinausių būdų vystyti ilgalaikį profesinį orientavimą. 2017 m. ketinama organizuoti jaunimo vasaros stovyklą, siekiant plėtoti lyderystę, taip pat ketinama rengti seminarą apie verslo galimybes, karjeros planavimą, organizuoti darbo dieną jaunimui savivaldybėje.

Taip pat Šalčininkuose veikia JGI – pačiame miestelyje yra dvi [jaunimo garantijų koordinatorės](#) iš keturių, dirbančių su šios savivaldybės jaunais žmonėmis. Svarbu plėsti JGI įgyvendinimą ir informaciją apie šią programą – tam rekomenduojama pasitelkti tarpžinybinio bendradarbiavimo tinklą, jei jis būtų sukurtas.

### ***Bendradarbiaujant su Trakų rajono savivaldybe rekomenduojama:***

- ***Įtraukti į JGI žinomumo didinimo procesą:*** seniūnus, socialinius seniūnijų darbuotojus, mokyklų specialiuosius pedagogus, jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų narius ir vietos bendruomenių narius, paaiškinant, kas yra NEET jaunimas, kokios JGI galimybės, kur kreiptis, kaip pranešti, dalyvauti.
- ***Užmegzti ryšį su Šalčininkų vaikų globos namais,*** siekiant informuoti juose esantį jaunimą apie JGI bei kitas jaunimo politikos teikiamas galimybes, didinant jų socialinį įsitraukimą. Trakų rajono savivaldybė turi šioje srityje patirties.
- ***Didinti Dieveniškų profesinės mokyklos, kitų mokyklų, verslo ir jaunimo politiką įgyvendinančių struktūrų bendradarbiavimą.***
- ***Rengti verslumo skatinimo jaunimui veiklas,*** kviečiantis įvairius partnerius: Lietuvos Junior Achievement, „Versli Lietuva“ atstovus.
- ***Įsteigti 10 profesinės praktikos vietų savivaldybėje ir regiono versluose,*** į kurias rekomenduojama kviesti iš Šalčininkų kilusius, kituose miestuose studijuojančius jaunos žmones.
- ***Organizuoti jaunimo vizitus į vietos įmones,*** vykdyti profesinės mentorystės programas, kamtoreikia.lt programą visus metus.
- ***Organizuoti mero susitikimus su iš Šalčininkų savivaldybės išvykusiu jaunimu*** kiekvienais metais, siekiant išsiaiškinti priemones, kurios padėtų susigrąžinti šiuos jaunos žmones.
- ***Skatinti jaunimą dalyvauti JGI verslumo skatinimo priemonėse,*** rengti projektus savivaldybės finansuojamai „Jaunimo programai“, „Smulkaus ir vidutinio verslo rėmimo fondui“ bei nacionaliniams konkursams.